

Stenografični zapisnik

desete seje

deželnega zbora Ljubljanskega

dne 14. oktobra 1871.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Radoslav Razlag. — Vladina zastopnika: Deželni predsednik: Karol pl. Wurzbach-Tannenberg in vladini svetovalec Roth. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Widmar, Kromer, dr. Suppan, Dežman, dr. pl. Kaltenegger, grof Auersperg, grof Blagaj, dr. vitez Savinšek, pl. Langer, grof Thurn, grof Margheri, baron Rastern, Rudež France in baron Apfaltrern.

Dnevni red: 1. Poročilo posebnega odseka o postavah: 1) zastran rabe, napeljevanja in odvracanja vodá; 2) po kateri se vsled postave od 6. februarja 1869, drž. zak. štev. 18, odločijo osebe, ktere imajo razsoditi, ali se po menjavi zemljišča boljše gospodarstvo doseže. (Priloga 48.) — 2. Poročilo ustavnega odseka v vladnih predlogah zastran premembe deželnega reda in deželnega volilnega reda. (Priloga 50.) — 3. Poročilo solskega odseka, kako naj se napravljajo, združujejo in obiskujejo javne ljudske šole, in o postavi za uravnavo pravih razmerij učiteljev na javnih ljudskih šolah. (Priloga 58.) — 4. Poročilo finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za leto 1872. (Priloga 51.) — 5. Poročilo ustavnega odseka o Ljubljanskem mestnem štatutu. (Priloga 52.) — 6. Poročilo deželnega odbora o svojem delovanju od 21. avgusta 1870 do 14. septembra 1871. (Priloga 45.) — 7. Poročilo finančnega odseka o normalnem sòlskem zakladu. (Priloga 55.) — 8. Poročilo cestnega odseka o poročilu deželnega odbora zastran prevzeme stroškov za napravo dovoznih cest k kolodvorom Ljubljansko-Trbiške železnice. (Priloga 54.) — 9. Poročilo cestnega odseka o postavi, s katero se zakon za skladišče ceste od 14. aprila 1864. l. in dodatek k tej postavi od 28. januarja 1867. l. dopolnjuje in v nekterih določbah spremeni. (Priloga 61.) — 10. Poročilo finančnega odseka o loterijskem posojilu glavnega mesta Ljubljanskega od enega milijona goldinarjev. (Priloga 59.) — 11. Poročilo deželnega odbora zaradi kmetijskih sol na Dolenskem in v Vipavi. (Priloga 56.) — 12. Poročilo odseka za presodbo delovanskega poročila deželnega odbora za dobo od 23. oktobra 1869 do 20. avgusta 1870. (Gledi prilogo 31. od leta 1870.) — 13. Poročila raznih odsekov o peticijah. — 14. Poročilo ustavnega odseka o adresi na presvitlega Cesarja. (Priloga 53.) — 15. Volitev v državni zbor.

Obseg: Glej dnevni red — Odgovor na dr. Bleiweisovo interpelacijo — Peticije.

Seja se začne o 10. minuti črez 10. uro.

Stenographischer Bericht

der zehnten Sitzung

des Landtages zu Laibach

am 14. October 1871.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Jakob Razlag. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Carl v. Wurzbach-Tannenberg; Regierungsrath Roth. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von Sr. fürstbischöflichen Gnaden Dr. Widmer und der Herren Abgeordneten: Kromer, Dr. Suppan, Deschmann, Dr. v. Kaltenegger, Graf Auersperg, Graf Blagaj, Dr. Ritter v. Savinscheg, Franz Rudesch, v. Langer, Graf Thurn, Graf Margheri, Baron Rastern, Baron Apfaltrern.

Tagesordnung: 1. Bericht des Ausschusses, betreffend die Gesetze: 1) über die Venilzung, Leitung und Abwehr der Gewässer; 2) nach welchem mit Bezug auf das Gesetz vom 6. Febr. 1869, R.-G.-Z. 18, Organe bestimmt werden, welche zu entscheiden berufen sind, ob durch einen Grundtausch eine bessere Bewirthschaftung erzielt werde. (Beilage 48.) — 2. Bericht des Verfassungsausschusses über die Regierungsvorlagen, betreffend die Abänderung der Landesordnung und Landtags-Wahlordnung. (Beilage 50.) — 3. Bericht des Schulausschusses über die Errichtung, Erhaltung und den Besuch der öffentlichen Volksschulen und über das Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Lehrer an den öffentlichen Volksschulen. (Beilage 58.) — 4. Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Landesfondes pro 1872. (Beilage 51.) — 5. Bericht des Verfassungsausschusses, betreffend das Statut der Stadt Laibach. (Beilage 52.) — 6. Bericht des Landesauschusses über seine Thätigkeit vom 21. August 1870 bis 14. September 1871. (Beilage 45.) — 7. Bericht des Finanzausschusses über den Normalschulfond. (Beilage 55.) — 8. Bericht des Straßenausschusses über den Bericht des Landesauschusses, betreffend die Uebernahme der Herstellungskosten der Zufahrten zu den Bahnhöfen der Laibach-Tarviser Bahn. (Beilage 54.) — 9. Bericht des Straßenausschusses, betreffend das Gesetz, mit welchem das Concurrentenstraßen-Gesetz vom 14. April 1864 und der Anhang zu diesem Gesetze vom 28. Jänner 1867 vervollkommenet und in einigen Bestimmungen abgeändert wird. (Beilage 61.) — 10. Bericht des Finanzausschusses über das Vorterie-Anlehen der Hauptstadt Laibach bis zu einer Million. (Beilage 59.) — 11. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Landwirtschaftsschulen in Unterkrain und Wippach. (Beilage 56.) — 12. Bericht des Rechnungsbereichsausschusses über die Thätigkeit des Landesauschusses vom 23. October 1869 bis 20. August 1870. (Vide Beilage 31 vom 3. 1870.) — 13. Berichte verschiedener Ausschüsse über die Petitionen. — 14. Bericht des Verfassungsausschusses über die Adresse an Se. Majestät den Kaiser. (Beilage 53.) — 15. Wahl in den Reichsrath.

Inhalt: Siehe Tagesordnung — Petitionen — Beantwortung der Interpellationen von Dr. Bleiweis.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 40 Minuten.

Deželni glavar potrdi, da zbor sklepati more in prične sejo.

Zapisnik zadnje seje se bere slovenski in potrdi.

Der Landeshauptmann bestätigt die Beschlussfähigkeit des h. Hauses und eröffnet die Sitzung.

Das Protokoll der letzten Sitzung wird in slovenischer Sprache vorgelesen und genehmigt. —

Jaz imam slavnemu zboru naznaniti dopis prečastitega gospoda deželnega predsednika, ki se glasi:

Euer Hochwohlgeboren!

Ich habe mich, dem vom krainischen Landtage in der gestrigen Sitzung an mich gestellten Ersuchen entsprechend, sogleich telegraphisch an E. Excellenz den Herrn Minister des Innern mit der Bitte gewendet, daß E. Excellenz die Verlängerung der jetzigen Landtagsession in Anbetracht der 16 theilweise belangreichen, noch der Erledigung harrenden Vorlagen bis 21. October l. J. Allerhöchsten Ortes zu befürworten geruhen wolle.

Mit dem heute Nachts mir zugekommenen Telegramme spricht nun der Herr Minister sein Bedauern aus, eine Verlängerung dieser Session des krainer Landtages nicht befürworten zu können, wie er auch schon gleiche Gesuche anderer Landtage abschlägig bescheiden mußte.

Kaibach, den 13. October 1871.

Carl v. Wurzbach m. p.,
k. k. Landespräsident.

Nektere peticije so še došle in sicer:

Peticija zastopnikov Verhovske županije v okraji Črnomaljskem za polajšanje davkov zavolj slabe letošnje letine, po dr. Razlagu predložena.

To peticijo bodem, ker je denašnje zasedanje zadnje in ako ni vgovora, izročil deželnemu odboru v rešitev.

Poslanec dr. Costa:

Jaz bi le še en dostavek želel, namreč, da bi deželni odbor rešil to prošnjo v tem smislu, kakor so enake peticije v tem zboru rešene bile.

Deželni glavar:

Drugo peticijo je predložil gospod poslanec V. C. Supan:

Petition des Consortiums für eine Locomotiv-Eisenbahn von Triest-Lack-Rappel-Lauensdorf um moralische und materielle Unterstützung des Projectes.

Tudi ta peticija se hode zaradi kratkega časa podala deželnemu odboru v rešitev.

Gospod Valentin Krisper je izrekel, da prevzame volitev v deželno komisijo za uravnanje zemljišnega davka.

Predej prehajamo na denašnji dnevni red, ima gospod deželni predsednik besedo.

Landespräsident:

Ich habe die Ehre, die Interpellation der Landtagsabgeordneten Dr. Bleiweis und Genossen zu beantworten.

Aus Anlaß der in der 8. Sitzung des krainischen Landtages am 7. October l. J. an mich gerichteten Interpellation in Betreff der sprachlichen Einrichtung des Unterrichtes an den Mittelschulen in Krain theile ich dem h. Landtage mit, daß zufolge des in dieser Beziehung an den Landeslehrath erfolgten Erlasses E. Excellenz des Ministers für Kultus und Unterricht vom 8. October d. J. die

damit erlassenen gesetzlichen Bestimmungen in Betreff der Einführung des utraquistischen Unterrichtes an den Mittelschulen sofort in dem soeben jetzt begonnenen Schuljahre in Wirksamkeit zu treten haben. (Bravo — dobro.)

Was das Gesetz, betreffend die Unterrichtssprache in den Volksschulen und den Lehrerbildungsanstalten, anbelangt, wird die ministerielle Entscheidung nachträglich, und zwar nächstens erfolgen. (Klici: Pa kako! — Ruše: Aber wie!)

Deželni glavar:

Zdaj prehajamo na denašnji dnevni red.

I. Poročilo posebnega odseka o postavah:

- 1) zastran rabe, napeljevanja in odvrčanja vodá;
- 2) po kateri se vsled postave od 6. februarja 1869, drž. zak. št. 18, odločijo osebe, ktere imajo razsoditi, ali se po menjavi zemljišča holje gospodarstvo doseže.

(Priloga 48.)

(Obe postavi se po dr. Costovem nasvètu sprejmete v 1., 2. in 3. branji en bloc — Beide Gesetze werden über Dr. Costa's Antrag in der 1., 2. und 3. Lesung en bloc angenommen.)

II. Poročilo ustavnega odseka v vladnih predlogah zastran prememb deželnega volilnega reda.

(Priloga 50.)

Poslanec dr. Costa:

Prosim besede. Jaz stavim predlog, ker je poročilo natisneno, da se berejo le nasvèti ustavnega odseka. (Obvelja — angenommen.)

Landespräsident:

Ich habe diese Vorlage des Verfassungsausschusses kurz vor Beginn der heutigen Sitzung erhalten, ich war daher nicht einmal in der Lage, dieselbe durchzulesen.

Bei der großen Wichtigkeit des Gegenstandes kann daher von Seite der Regierung heute in eine Darlegung ihrer Ansicht über die Ausschufsvorlage nicht eingegangen werden. Wenn aber über die Regierungsvorlagen zur Tagesordnung übergegangen werden sollte, wie vom Ausschusse beantragt wird, so wünschte ich doch, daß der h. Landtag die Motive der Regierung zu diesen Vorlagen, von deren Vorlesung jedoch bei dem Umstande, da selbe ohnedies bekannt sind, Umgang genommen werden könnte, in das stenographische Protokoll aufnehmen ließe, damit auch das Land von den Motiven, welche die Regierung zu diesen Vorlagen veranlaßten, Kenntniß erhalte.

Ich überlasse es dem Herrn Landeshauptmann, den h. Landtag zu befragen, ob von der Vorlesung der Motive Umgang genommen werden kann und ob dieselben in das stenographische Protokoll aufgenommen werden sollen, wobei ich bemerke, daß mir als Regierungsvertreter das Recht zusteht, diese Motive im Landtage vorzutragen, wo sie dann in das stenographische Protokoll aufgenommen werden müssen.

Deželni glavar:

Gospodje ste slišali predlog gospoda deželnega predsednika, da se namreč ne bi brali nagibi slavne vlade in da se potem vrstijo v stenografični zapisnik. Prosim tedaj . . . (besedo mu preseka — wird unterbrochen vom)

Poslanec dr. Costa:

Prosim, ker tukaj deželni predsednik nima pravice predlog staviti, stavim jaz isti predlog, namreč da se nagibi slavne vlade ne berejo zdaj in da se natisneni dodajo stenografičnemu zapisniku. (Priloga 60.)

(Ta nasvèt se sprejme — dießer Antrag wird angenommen.)

Poslanec dr. Costa:

Stavim predlog, da se vse tri postavbe v 1., 2. in 3. branji en bloc sprejmejo. (Obvelja — angenommen.)

III. Poročilo šolskega odseka, kako naj se napravljajo, zdržujejo in obiskujejo javne ljudske šole in o postavi za uravnavo pravih razmerij učiteljev na javnih ljudskih šolah.

(Priloga 58.)

Deželni glavar:

Ta predlog obstaja iz več delov, prične se toraj splošna debata. Želi kdo besede?

Sandespräsident:

Ich erlaube mir zu bemerken, daß ich nicht in der Lage bin, als Regierungsvertreter in eine Debatte über diese Vorlage, von der ich erst jetzt im Landtage Kenntniß erhalte, einzugehen.

Poslanec Kramarič:

Prosim besede. Jaz nisem za te predloge na noben način. Naši ubogi kaplani morajo 14 let po šolah hlače trgati in morajo vendar z 200 gld. izhajati. Jaz mislim, če bi učitelji v mestu 500 gld. na deželi pa 300 gld. najmanjše plače imeli, bi lahko zadovoljni bili. Letos je bil vsak srečen; kdor je za kaj prosil, je bil vlišan in tako smo vsim deželnim uradnikom plačo povišali. (Sikanje na galeriji — Zifchen auf der Galerie.) Letos nismo drugega nič delali, kakor plače povišali. (Sikanje na galeriji — Zifchen auf der Galerie.)

Deželni glavar:

Prosim tiste gospode, kateri podpirajo predlog, da bi se za učitelje v Ljubljani 500 gld. in na deželi 300 gld. naj manj plačevalo, vstati. (Kramarič vstane — Kramarič erhebt sich.)

Ta predlog ni zadosti podpiran. Še želi kdo besede?

Poslanec dr. Costa:

Jaz nasvetujem, da se cela postava „en bloc“ sprejme. (Potem obvelja vsa postava v 2. in 3. branji brez razgovora — Hierauf wird das ganze Gesetz in 2. und 3ter Lesung ohne Debatte angenommen.)

IV. Poročilo finančnega odseka o proračunu deželne zaklada za leto 1872.

(Priloga 51.)

Poslanec dr. Costa:

V splošni debati stavim predlog, da se proračun, ker je natisnen, ne bere in da se ves proračun en bloc potrdi. (Obvelja — angenommen.)

V. Poročilo ustavnega odseka o Ljubljanskem mestnem statutu.

(Priloga 52.)

Poročevalec dr. Costa:

V sporočilu je izpuščen naslov „slavni deželni zbor.“ To se je v naglosti, v kateri smo morali vse delati, izpustilo in mislim, da nam bode slavni deželni zbor to prizanesel.

Nasvèti in premembe ustavnega odbora mislim, ne bode treba brati, ker ima vsak poslanec tiskano sporočilo pred seboj. Ali drugo opasko moram napraviti, namreč, da so te premembe take, ktere je ustavni odsek iz lastnega nagiba sklenil, ali take, ktere je v dogovoru s slavno vlado sklenil in razun majhnih, skoraj bi rekel, nevrednih reči, da bi se o njih govorilo, je ustavni odbor v popolnem soglasji z vlado, vsaj kolikor je odboru znano bilo, da je vlada imela kak pomislik pri tem statutu. Jaz bi tedaj prosil, da me slavni zbor oprostí od tega branja, ter da se le posamesne točke berejo. (Obvelja — angenommen.)

Poslanec Svetec:

Jaz bi nasvetoval, da se mestni statut, kakor ga je ustavni odbor izdelal, potrdi v 1., 2. in 3. branji en bloc.

Poslanec Tavčar:

Prosim besede. Tukaj v I. oddelku §. 14., ki govori, kdo da ima pravico odpovedati se izvolitve, stoji: „duhovni pastirji“ — „Seelforger“. Jaz bi nasvetoval, da bi se to spremenilo in reklo: „in der Seelforge angestellte Priester,“ zato ker se velikokrat razloček dela.

Poročevalec dr. Costa:

Kar to zadeva, je bolj imeniten §. 2. občinskega volilnega reda, ki govori o tem, kdo sme voliti. In tam so te besede: „a. Die in der Ortsseelforge angestellten Geistlichen“ — „duhovni v dušnem pastirstvu.“ V §. 14. občinskega reda pa je le govorjenje, kdo ima pravico odpovedati se volitve in toraj mislim, da ta pristavek tukaj ni važen.

Deželni glavar:

Tiste gospode, ki ta predlog podpirajo . . . (besedo mu preseka — wird unterbrochen von)

Poslanec Tavčar:

Odstopim od svojega nasveta.

Sandespräsident:

Herr Landeshauptmann, ich bitte um das Wort. Ich werde mir nur erlauben, ein paar Bemerkungen zu dieser Vorlage zu machen.

Zum §. 11 der Gemeinde-Wahlordnung muß ich im Namen der Regierung den Wunsch aussprechen, daß zu demselben ein Beisatz aufgenommen werde, vermöge welchem die Beurlaubten, sowie die zur Reserve gehörigen Personen von der Wählbarkeit zwar nicht ausgeschlossen werden sollen, jedoch nach erfolgter Einberufung für die Dauer ihrer Dienstleistung das auf sie gefallene Mandat nicht ausüben können.

Die Begründung dieses Amendements, welches nur dann zur Verhandlung kommen kann, wenn einer der Herren Abgeordneten dasselbe aufnimmt, ergibt sich aus der Sache selbst.

Es könnte zwar eingewendet werden, daß dies selbstverständlich sei, allein Klarheit des Gesetzes ist wünschenswerth.

Zum §. 33 der Gemeinde-Ordnung möchte ich beim Abjate 2 in Hinblick auf §. 30 der Gemeinde-Ordnung die Aufnahme des Beisatzes empfehlen: „jedoch unbeschadet der Bestimmung des §. 30.“

Poročevalec dr. Costa:

V ustavnem odseku smo tudi ta del nasveta, kterega je gospod deželni predsednik stavil, prevdarjali; ali ustavnemu odseku se je zdelo, da v §. 33. občinskega reda, ki govori od pravice nadzorovanja mestnega odbora čez magistrat, se sklicavati na §. 30. mestnega statuta, ki govori od izročnega področja, ne bi bilo važno in to po mojem mnenju zavoljo tega ne, ker izročeno področje ne spada v izvrševanje nadzorstva mestnega odbora.

Če bi se to sklicavalo na §. 30., da ima mestni odbor pravico tudi o izročnem področju govoriti, ktere pa nima, kajti izročeno področje spada le pod mestnega župana in magistrat, ne pa pod mestni odbor, bi se v postavo neka dvomljivost vpeljala, ktera se zdaj v njej ne najde, in iz tega razloga ustavni odbor ni sprejel te spremembe.

Kar zadene §. 12. volilnega reda, da tisti rezervisti, ki se pokličejo v službo, začasno nimajo pravice voljeni biti, se nam je zdelo, da če bode tak rezervist tudi mestni odbornik, ne bode smel storiti svoje službe kot mestni odbornik, kedar se pokliče v službo, in da je mogoče, da postava tako ostane, kakor je zdaj; posebno ker še ostrejša ravno to določuje §. 2., ki izrečno pravi, da služeči vojaški družniki nimajo pravice voliti in voljeni biti. Tedaj sledi iz tega, da taki rezervisti, ki so poklicani k vojaški službi, v tistem trenutku popolnoma izgubijo svoj mandat in ne samo začasno, tako, da se mora nova volitev razpisati. Ker je tedaj naš predlog še ostrejši, kakor to, kar vlada predlaga, se ne strinjam z vladnim nasvetom v oziru teh prememb. (Vsa postava se sprejme v 1., 2. in 3. branji en bloc — Das ganze Gesetz wird in 1., 2. und 3. Lesung en bloc angenommen.)

VI. Poročilo deželnega odbora o svojem delovanju od 21. avgusta 1870 do 14. septembra 1871.

(Priloga 45.)

Deželni glavar:

To poročilo je obširno in ga tudi knjigovez ni mogel izdelati poprej, tako, da se je še le med sejo razdelilo in bi mislil, da bi ga pozneje na vrsto dali.

Poslanec dr. Costa:

Ali ne bi bilo mogoče to stvar že danes konečno rešiti? Nam tako ne bode mogoče sporočilo v pretres vzeti, ker se je še le danes razdelil. Nasvetujem tedaj: Slavni deželni zbor naj sklene, da se to sporočilo zopet predloži prihodnjemu deželnemu zboru v pretres in pregled in s tem bi bila rešena ta točka. (Sprejeto — angenommen.)

VII. Poročilo finančnega odseka o normalnem zakladu.

(Priloga 55.)

Poročevalec Irkič:

Poročilo finančnega odseka o prošnji prebivalcev vasi Luže in Hotemaž za denarno podporo v namen zidanja novega šolskega poslopja v Olševku.

Slavni deželni zbor!

V eno šolsko občino združene vasi Olševke, Luže in Hotemaže in oziroma njihovi prebivalci morajo vsled potrtilnega ukaza deželnega šolskega sveta od dne 14. julija 1871. leta, števil. 806, v Olševku novo šolsko poslopje zidati, ktero jih bode po najnižji dražbeni ponudbi do 4735 gold. avstr. vel. stalo. Imenovane vasi in oziroma njihovi prebivalci so siromašni in se bojijo, da ne bode njim mogoče vse stroške za rečeno šolsko poslopje poplačati, brez da bi nekteri kmetijski posestniki pri tej napravi se v dolgove zakopali, in zaradi tega svoja zemljiščina posestva po poti rubežni ne izgubili, ter Lužani in Hotemažani denarne podpore prosijo.

„Tedaj se nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene: Da se prošnja prebivalcev vasi Luže in Hotemaže za denarno podporo v namen zidanja šolskega poslopja v Olševku deželnemu odboru v obravnavo in rešitev gledé na normalni šolski zaklad izroči.“

Poslanec dr. Costa:

Jaz bi le nasvet stavil, da bi glasovali o tem navetu še-le potem, kedar bode predlog normalnega šolskega zaklada rešen; kajti vsem, ki so v finančnem odseku bili, je znano, da sploh o tej stvari ne moremo poprej sklepati, dokler nismo normalni šolski zaklad prevzeli. Toraj stavim predlog, da se najpred normalni šolski zaklad obravnava in potem ta peticija. (Sprejeto — angenommen.)

Poročevalec Irkič

(bere proračun priloga 55 — liest den Voranschlag Beilage 55).

Poslanec dr. Costa:

Stavim predlog, da se proračun normalnega šolskega zaklada za leta 1870.—1872. en bloc potrdi. (Pri glasovanju obvelja ta nasvet, predlogi in proračun o normalnem zakladu ter nasvet o peticiji — Bei der Abstimmung wird dieser Antrag, die Anträge und der Voranschlag über den Normalshulfond und über die Petition angenommen.)

Poročevalec Irkič:

Poročilo finančnega odseka o prošnji podfarne občine na Colu pri Vipavi za podporo za zidanje šolskega poslopja.

Slavni deželni zbor!

Podfarna občina Colska na Notranjskem, ki ima 115 hiš in 804 prebivalcev, namerava šolsko poslopje zidati, ker dosedaj ta občina lastnega šolskega poslopja nima, in so se otroci v neki tesni sobici šolske nauke učili. Ta občina je tako siromašna, da sama in iz svojih lastnih moči ni v stanu si šolsko poslopje zidati in prosi v ta namen denarne podpore.

„S tem se nasvetuje:

Naj slavni deželni zbor sklene: Da se prošnja podfarne občine Colske za denarno podporo v namen zidanja šolskega poslopja deželnemu odboru v obravnavo in rešitev glede normalnega šolskega zaklada izroči.“ (Sprejeto — angenommen.)

VIII. Poročilo cestnega odseka o poročilu deželnega odbora zastran prevzeme stroškov za napravo dovožnih cest k kolodvorom Ljubljansko-Trbiške železnice.

(Beilage 54.)

(Vsi predlogi se sprejmejo brez razgovora — Alle Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

IX. Poročilo cestnega odseka o postavi, s katero se zakon za skladne ceste od 14. aprila 1864. leta in dodatek k tej postavi od 28. januarja 1867. leta dopolnjuje in v nekterih določbah spremeni.

(Beilage 61.)

Poslanec Svetec:

Svetujem, da bi se ta postava en bloc sprejela.

Poslanec Pintar:

Meni se zdi, da je ena reč izpuščena, katero smo sklenili v odboru, namreč, da se sl. dež. vlada naprosi, da bi opomnila okrajna glavarstva, da bi natanko izpolnivala svoje dolžnosti in sicer zato, ker je bilo pritožeb slišati, da cestni odbori izpolnjujejo svoje dolžnosti, potem pa nemorejo izvrševati, ker okrajna glavarstva nič ne storé. Zato nasvetujem, da se pristavi še en pristavek.

„Slavna deželna vlada se naprosi, da bi okrajna glavarstva opomnila, da se natanko cestnih postav držijo.“ (Se podpira — wird unterstützt.)

Vandespräsident:

Ich möchte glauben, daß dieses Ansuchen an die Regierung nicht gehörig begründet ist. Die Bezirkshauptmannschaften haben nie unterlassen, dem Concurrenzstraßen-Comité, sobald sie von Seite desselben legale Rückstands-Ausweise erhalten haben, zur Einbringung der betreffenden Rückstände an die Hand zu gehen. Sagen aber keine legalen Rückstands-Ausweise vor, so ist selbstverständlich, daß die Bezirkshauptmannschaften die executive Einbringung solcher Rückstände ablehnen mußten.

Wir ist kein Fall bekannt, daß eine Bezirkshauptmannschaft einem legal begründeten Ansinnen eines Straßen-Comité's nicht nachgegeben wäre.

Poslanec Pintar:

Jaz moram tu omeniti, da sem jaz od več predstojnikov cestnih komitetov slišal, da so bile oddane prošnje za eksekucijo že pred 2. in 3. leti, pa še do današnjega dne niso nič dobili, še rešila ne, in mislim, da bi gospod Zagorec kaj vedel o tem povedati.

Poslanec Zagorec:

To se je zgodilo pri nas. Jaz sem našega predstojnika cestnega odbora večkrat opominjal, da naj gleda na to, da bi se posipale ceste, ki so na nekterih krajih tako slabe, da ni mogoče skoz priti, da mora 25 stotov s štirimi konji peljati, med tem ko so prej take ceste bile, da je en sam konj več peljal. Potlej mi pa reče predstojnik, da je že dal nektrekrti posipati in popraviti se svojimi stroški, da pa potem cele

2 leti ne dobi tega denarja nazaj. S tem se le eden sam za nemarne ljudi trudi in potem še bolj nemarni postanejo, ker si misli: bom že plačal, naj le on to naredi. To prosim, da se okrajna glavarstva opomnijo, da bodo vprihodnjic bolj gledala na to reč, da bodo cestnim predstojnikom pomagali, da bodo svoje ceste bolj narejali, kakor do zdaj.

Vandespräsident:

Ich glaube, daß der Herr Vorredner nur sagen wollte, daß sich der Bürgermeister beklagt hat, er könne die Kosten nicht hereinbringen. Das wäre allerdings möglich, allein der Herr Vorredner hat weder gesagt, noch erwiesen, daß die Bezirkshauptmannschaft von dem betreffenden Gemeindevorsteher in Anspruch genommen wurde, um diese Kosten hereinzubringen. Ueberhaupt wäre es sehr wünschenswerth, wenn specielle Fälle mit Angabe der Bezirkshauptmannschaft und der Partei bekannt gegeben würden, dann erst wäre die Regierung im Stande, ihre Aeußerung abzugeben.

Poslanec Pintar:

Ako bi gospod deželni predsednik ravno hotel vedeti, kje se je to zgodilo, rečem, da se je to zgodilo v Radoljiškem kantonskem cestnem odseku. Tam leži pritožba kantonskega cestnega načelnika gospoda Kapus-a pl. Pichelsteinskega.

Vandespräsident:

Es wird speciell die Bezirkshauptmannschaft Radmamsdorf angegeben, bei welcher ein Fall vorgekommen sein soll, daß dieselbe einem Straßen-Comité die executive Einbringung der ausgewiesenen Straßenherstellungs-Kosten verweigerte. Diese Verweigerung fand aber aus dem Grunde statt, weil die Parteien, wider welche das Straßen-Comité derlei Ersatzansprüche stellte, die vom Straßen-Comité aufgerechneten Straßenherstellungs-Kosten nicht als liquid anerkannten und diese Aufrechnungen theils als ungerechtfertigt, theils als übertrieben erklärten.

Bei dieser Sachlage hat die Bezirkshauptmannschaft ganz ordnungsmäßig gehandelt, wenn sie dem Straßen-Comité die executive Einbringung illiquider und beanstandeter Kosten verweigerte.

Poslanec dr. Costa:

Predlagam konec debate.

Deželni glavar:

Predložen je konec debate. (Klici: Pintar, govori! — Rufe: Pintar, reden Sie!), ali ker se g. Pintar ob enem za besedo oglasil, mu jo dam, čeravno je že dvakrat govoril.

Poslanec Pintar:

Mogoče je, da je bilo tako, kakor je gospod deželni predsednik govoril, tega ne bodem opoviral. Jaz samo to vem, da je meni rečeno bilo, v Ljubljani po gosp. Kapus-u, da še ni nobenega odgovora do današnjega dne dobil.

Deželni glavar:

Ker je ta reč dognana, pridemo do glasovanja. (Vsi predlogi odseka in nasvèt Pintarjev obveljajo v 1., 2. in 3. branji en bloc — Alle Ausschüßanträge, sowie der Antrag des Abg. Pintar werden in 1., 2. u. 3. Lesung en bloc angenommen.)

X. Poročilo finančnega odseka o lotevskem posojilu glavnega mesta Ljubljanskega od enega milijona goldinarjev.

(Priloga 59.)

Poročevalec Murnik:

Namesto gosp. dr. Poklukarja, kateri je bolehen, bodem jaz bral. (Odsekov predlog obvelja brez razgovora — Der Ausſchuſsantrag wird ohne Debatte angenommen.)

Deželni glavar:

Ednajsti predmet denašnjega dnevnega reda pride pozneje na vrsto.

XII. Poročilo odseka za presodbo delovanskega poročila deželnega odbora za dobo od 23. oktobra 1869 do 20. avgusta 1870.

(Glej Priloga 31. leta 1870.)

Poročevalec Svetec:

Odbor, kteremu je bilo izročeno sporočilo kranjskega deželnega odbora o svojem delovanju, je to isto natanjko pregledal in prevdaril in bilo ga je volja, da bi bil formuliral nekoliko želj. One sicer niso bitne, vendar je odbor spoznal za svojo dolžnost, da bi jih bil prinesel pred slavni zbor, ali ker nas je sklep deželnega zbora tako prehitel, ni bilo časa te želje natanko formulirati in tako ne ostaja drugega, kakor prinesiti splošni predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

Sporočilo kranjskega deželnega odbora o svojem delovanju od 23. oktobra 1869 do 20. avgusta 1870 se jemlje na pritrtilno znanje.“

Ker je več reči, za ktere se zahteva privoljenje od deželnega zbora, predlagam tudi to, da bi temu predlogu in drugim, ki so v sporočilu, blagovolili takoj pritrtili. (Sprejeto — angenommen.)

XIII. Poročilo raznih odsekov o peticijah.

Poročevalec dr. Costa (bere prilogo 57. — list Beilage 57).

Poslanec dr. Poklukar:

Prosim besede. Ta prošnja se je vlansko leto zaradi tako hitro nepričakovanega sklepa našega zborovanja vrgla pod klop. Tudi letos jej je taka osoda žugala; da pa vendar ne ostanemo večno pri besedah, naj navsvetujem, da se koj dovoli v ta namen 1000 gld. (Sprejeto — angenommen.)

Poslanec dr. Costa:

Še eno sporočilo imam v imenu deželnega odbora. To sporočilo mi pa se ve da ni bilo mogoče spisati, ker je dotični zadnji potrebitni akt ravno v sejo prišel, in jaz bodem tudi v sporazumljenju z drugimi deželnimi odborniki v tem ustmeno poročal in prosim, da mi blagovolijo gospodje poslanci to dovoliti.

To sporočilo zadene eno stvar, katero smo že tri ali štirikrat imeli v zboru, namreč stroški, ki jih mora plačevati ljubljansko glavno mesto za bolne svoje v ljubljansko bolnišnico.

Kakor je znano iz sporočila lanskega leta o delovanju deželnega odbora, je že predlanskem tožil mestni magistrat ljubljanski deželo zaradi teh stroškov pri c. k. državni sodnji; ali tistokrat je zmagala dežela in mislili smo, da je s tem te dolgo trajajoče pravde enkrat konec. Ali med časom, ko je deželni zbor zboroval, namreč 18. septembra 1871, je dobil deželni odbor novo tožbo od glavnega mesta Ljubljanskega „Auf Regelung des Verhältnisses hinsichtlich der an das Laibacher Krankenhaus zu entrichtenden Verpflegsgelühren.“ Ta tožba je precej obširna.

Deželnemu odboru se je sicer zdelo, da tudi po tej tožbi ne bode mesto doseglo tega, kar želí in spoznaval je deželni odbor to tožbo tem več za neopravičeno, ker je prvič tožil v isti reči in po vseh postopnikih, ki veljajo v sodnijskih rečeh, se ista reč dvakrat tožiti ne sme, ako je bila poprej končno razsojena. To je prvi razlog, zaradi kterega menim, da ne bodo nič dosegli.

Drugi razlog je ta, da je ces. državna sodnija izrekla v svojih nagibih k prvi razsodbi, da sicer pripoznava, da je mesto preobloženo, ali vendar so ti stroški tako postavno vtemeljeni, da se ne morejo drugače zmanjšati, nego na poti nove postave. Če je tedaj ces. državna sodnija izrekla to že enkrat, je prevideti, da tudi pri drugi razsodbi se ista sodnija ne more odstraniti od svojega mnenja, namreč, da ta stvar se ne more preurediti drugače, kakor po poti nove postave pogojene med mestom in deželo.

To so bile misli deželnega odbora in toraj se deželni odbor ne boji prevzeti tožbo in jo peljati naprej z dobrim upanjem, da bomo to pravdo dobili. Vendar ima ta stvar še drugo stran. Kakor je v poprejšnjih letih in kakor je izrekla državna sodnija, tako je tudi letos deželni odbor spoznal, da zdaj obstoječa zaveza ljubljanskega mesta, vse stroške za svoje bolnike plačati, na eni strani in na drugi strani tudi še plačati kakor druge občine, ki imajo pravico, zastonj pošiljati svoje ljudi v bolnišnico, v deželni zaklad, vendar ni popolnoma pravična, da bi tedaj dobro bilo, da bi se ta dolga pravda po poti nove poravnave končala. In ker je v deželnem odboru tudi mestni župan gospod Dežman, se je deželni odbor z njim dogovoril in je mislil, da bode deželnemu odboru in gospodu županu vendar mogoče po neki poti novo pogodbo narediti in tako je deželni odbor načrtal tako pogodbo:

„Uebereinkommen“

geschlossen zwischen der Stadtgemeinde Laibach und dem Landesausſchuſſe des Herzogthumes Krain, betreffend die Spitals-Verpflegstaxe für Angehörige der Stadt Laibach.

§. 1. Die Stadtgemeinde Laibach bezahlt vom 1. Jänner 1871 an für ihre im Laibacher Krankenhause befindlichen Angehörigen, insoferne sie nicht selbst zahlungsfähig sind, per Tag und Kopf — anstatt der bisherigen Verpflegstaxe per 60 fr. — die Verpflegstaxe mit 52 $\frac{1}{2}$ fr. ö. W., wörtlich: fünfzig zwei einhalb Kreuzer, an den krainischen Landesfond in vierteljährigen Decurfüraten.

§. 2. Eine Aenderung dieser Verpflegstaxe kann nur über Vereinbarung der Stadtgemeinde Laibach und der Landesvertretung von Krain erfolgen.

§. 3. Die Stadtgemeinde Laibach verpflichtet sich, ihre beim h. k. Reichsgerichte am 1. September l. J., Z. 123, überreichte Klage peto. Regelung des Verhältnisses hinsichtlich der an das Laibacher Krankenhaus zu entrichtenden Verpflegstage zurückzuziehen, — und sie verzichtet zugleich auf alle etwaigen Entschädigungsansprüche für ihre wann immer zu Gunsten des Civilspitales, rücksichtlich der Wohlthätigkeitsanstalten, gemachten Leistungen.

§. 4. Dieses Uebereinkommen erlangt seine Rechtskraft, sobald es vom löblichen Gemeinderathe der Stadt Laibach einerseits und dem h. Landtage des Herzogthumes Krain andererseits genehmigt ist."

Danes je prišel odgovor mestnega župana, v kterem nam naznanja sklep mestnega odbora ljubljanskega po tej ponudbi:

„Ueber den wohldortigen Vergleichsantrag vom 9. d. M., Z. 5334, hat der Gemeinderath der Stadt Laibach in seiner heutigen Sitzung folgende Beschlüsse einstimmig gefaßt:

1. Die Anträge des krain. Landesauschusses wegen Abschluß eines Uebereinkommens über die von der Gemeinde Laibach zu leistenden Spitalsverpflegskosten nach dem von ihm mitgetheilten Entwurfe werden abgelehnt.

2. Der Gemeinderath erklärt sich neuerlich bereit, im Sinne seiner an den hohen Landtag gerichteten Petition vom 7. September 1869, Z. 7899, einen Vergleich einzugehen.

Indem ich dem löblichen Landesauschusse diese Beschlüsse mittheile, beehre ich mich, die bezüglichlichen Erwägungen, welche für den Gemeinderath bei dieser Beschlußfassung maßgebend waren, beizufügen.

Durch den Vergleichsantrag würde die Gemeinde per Kopf und Tag 7 $\frac{1}{2}$ kr. für ihre Kranken weniger zu zahlen haben, als dies nach den gegenwärtigen factischen Verhältnissen der Fall ist, und es würde sich daraus eine Minderungsausgabe von circa 700 fl. jährlich ergeben.

Dieser geringe Vortheil erscheint jedoch nicht so geartet, daß die Commune ihren früheren Rechtsstandpunkt verlassen und sich auf jenen des vorgeschlagenen Uebereinkommens stellen sollte. Abgesehen davon, daß die Gemeinde wohl mit allem Grunde erwarten kann, durch die beim k. k. Reichsgerichte anhängig gemachte Klage zum allermindesten auch jene Herabminderung der Verpflegsgeldbühr zu erlangen, welche durch obigen Antrag ihr angeboten wird, würde sie in Folge der Klage dann auch den Rückersatz der für die Vorjahre bezahlten Mehrgebühren erhalten, welche ein nicht unbedeutliches Capital repräsentiren.

Allein wenn auch die neuerliche Klage gänzlich resultatlos bliebe, so erschiene der Antrag noch immer als unannehmbar, weil dadurch der Gemeinde für alle Zukunft die Aussicht benommen würde, zu ihrem Rechte zu gelangen.

Es kann auch in diesem Falle die Hoffnung nicht aufgegeben werden, daß endlich einmal eine Landesvertretung kommen werde, welche sich auf den Standpunkt des Rechtes stellen, die Gemeinde Laibach dieser ungerechten und ungesetzlichen Verpflichtung entheben und sie gleich den übrigen Gemeinden des Landes behandeln wird.

Diese Aussicht wird aber gänzlich abgeschnitten durch ein derartiges Uebereinkommen, welches dann für alle Zukunft die Verhältnisse der Gemeinde zum allgemeinen Krankenhaus regeln würde.

Die jetzige Gemeindevertretung würde daher auch allen künftigen Gemeindevertretungen die Möglichkeit entziehen, die allfälligen Schritte zur Herstellung eines gerechten Verhältnisses einzuleiten, und sie kann gegenüber einem so unbedeutenden und mehr als problematischen Vortheile diese Verantwortlichkeit unmöglich auf sich nehmen.

Es stellt sich aber der Antrag nicht einmal finanziell als annehmbar heraus; denn würde die Commune fortan die jetzige Verpflegsgeldbühr per 60 kr. zu entrichten und daher alljährlich mehr als 6000 fl. an Verpflegskosten zu zahlen haben, so würde sie sicherlich die Frage der Errichtung eines eigenen Spitales in Erwägung ziehen, und wenn selbes nur in den bescheidensten Grenzen gehalten und bloß für die gewöhnlichen Kranken berechnet wird, so dürfte es bei dem Umstande, als die Commune ihre Armenärzte ohnehin besitzt, wohl kaum einem Zweifel unterliegen, daß sie dadurch ein größeres Ersparniß erzielen würde, als ihr durch diesen Vergleichsantrag geboten wird.

Wenn nun auch die Ablehnung dieses Antrages beschloffen wurde, so hielt doch der Gemeinderath diese Gelegenheit für ganz geeignet, auf die in der Petition vom 7. September 1869, Z. 7899, gestellte Vergleichsproposition zurückzukehren, wornach die Gemeinde sich bereit erklärt, zwei Fünftel der jeweilig bestehenden Verpflegstage zu entrichten.

Diese Gegenproposition dürfte für den löblichen Landesauschuß um so annehmbarer erscheinen, als sie ja ursprünglich von dort ausgegangen und in dem Berichte an den krain. Landtag vom 13. December 1866 mit dem Bemerkten zur Annahme anempfohlen worden ist, daß nach strengem Rechte die Gemeinde auch zu dieser Zahlung nicht verpflichtet werden könne und daß sie nur aus Billigkeitsgründen dazu zu verhalten sei.

In gleicher Weise hat sich bekanntlich auch der Finanzauschuß des damaligen Landtages ausgesprochen, und so wie sich die Gemeinde dormal auf keinen andern Standpunkt stellen kann, so darf sie hoffen, daß der löbliche Landesauschuß denselben beibehalten und die hiernach geeigneten Anträge beim Landtage einbringen werde.

Laibach, am 13. October 1871.

Der Bürgermeister Deschmann m. p."

Iz tega je razvidno, da je deželni odbor ponujal stroške za vsakega bolnika zmanjšati na 52 $\frac{1}{2}$ kr., mesto pa hoče plačati le 24 kr. od vsakega bolnika na dan.

Najpred moram omeniti, da je pasus „daß endlich einmal eine Landesvertretung kommen werde, welche sich auf den Standpunkt des Rechtes stellen wird,“ gotovo popolnoma neprimeren in nepristojen (pritrđitev — Zustimmung) in mi znamo tem boljši odvrniti ta napad, ker ako bi imelo mesto postavno pravico, bi bilo dosego to pravico pri državni sodniji. Saj je enkrat že tožilo in državna sodnija je rekla, da pravice mesto nima, ampak le da se ji zdi primerno novo pogodbo narediti. Ta pasus je tedaj popolnoma nepravilen. (Klic: nepodoben! — Ruše: ungeziement!)

Kar zadene predlog deželnega odbora in finančnega odbora, da naj se plača le 24 kr. na dan, je bilo v tem slavnem zboru vse natančno v predvarek vzeto in zavrženo. Gledé pa tudi na drugo stran, da je razloček med 24 in 52 $\frac{1}{2}$ kr. prevelik, stavim predlog, naj slavni zbor sklene, da se čez to peticijo mesta Ljubljanskega preide na dnevni red. (Živa pohvala — lebhafter Beifall.)

Abgeordneter Koren:

Ich habe in dieser Angelegenheit bereits im Jahre 1866 meine Anschauung dargelegt und zugleich auch ziffermäßig nachgewiesen, daß nicht die Stadtgemeinde Laibach, sondern die Landgemeinden im Nachtheile sind. Wenn es der h. Landtag genehmiget, so werde ich in Kürze das wiederholen, was ich damals dargelegt habe.

Ich habe mit Rücksichtnahme auf die Concurrrenzbeiträge, welche nach dem Verhältnisse der Steuern entrichtet werden, hierüber ein ganz genaues Calcül angefertigt und gefunden, daß die Stadtgemeinde Laibach im Jahre 1864, welches ich eben zur Grundlage dieser Berechnung genommen habe, 297 Kranke mit dem Concurrrenzbeitrage von 9703 fl. verpflegt hat. Daraus beziffert sich per Kopf ein Betrag von $32\frac{2}{3}$ fl. Die Umgebung Laibachs hingegen hat 215 Kranke verpflegt und einen Concurrrenzbeitrag geleistet, welcher im Verhältniß zur Steuer sich mit $14\frac{1}{2}$ fl. per Kopf beziffert. Die Bezirke Egg, Krainburg, Laß, Vittai, Oberlaibach und Stein haben 446 Kranke gehabt. Das beziffert sich auf 23 fl. per Kopf. Die übrigen 23 Bezirke, welche von Laibach weiter entfernt sind, haben für ihre 363 Kranken 73 fl. per Kopf beisteuern müssen. Da man nun in dieser Beziehung die Verpflegstage als maßgebend annehmen muß, so habe ich gerechnet, daß auf Laibach per Tag 2 fl. 3 kr., auf die Umgebung Laibachs 28 kr., auf die Bezirke Egg, Krainburg, Laß, Oberlaibach und Stein 45 kr., auf die übrigen 23 Bezirke 1 fl. 24 kr. entfallen. Daraus ist ersichtlich, daß nicht die Stadtgemeinde Laibach, sondern die übrigen Bezirke im Nachtheile sind. Im Jahre 1866 habe ich nach dem Verhältnisse der Seelenanzahl sowohl, als auch nach der Steuervorschreibung ganz genau nachgewiesen, wie viel die Stadtgemeinde Laibach eigentlich im Spitale hätte unterbringen sollen, wenn sie im gleichen Verhältnisse zu den übrigen Bezirken gewesen wäre.

Ich befürworte daher die Anträge des Landesauschusses und muß mich mit denselben vollständig einverstanden erklären, denn der Stadtgemeinde Laibach geschieht dadurch durchaus kein Nachtheil, da die Ziffern hinlänglich beweisen, welche Kostenersätze sie eigentlich zu leisten hätte. (Bravo — dobro.)
(Nasvèt odborov obvelja — Der Auschußantrag wird angenommen.)

Poročevalec Murnik:

Poročilo

finančnega odseka o prošnji gosp. Franceta Pogačarja, okrajnega zdravnika v Logacu, za podeljenje letne pomoči 50 gold.

Slavni deželni zbor!

Gosp. France Pogačar, 76 let stari, bolehní okrajní zdravnik v Logacu, prosi, naj bi se mu podelila letna pomoč 50 gold. in podpira svojo prošnjo s tem, da bode zarad visoke starosti in bolehnosti mogel službo zapustiti, ker je ne more dalje opravljati. Finančni odsek, kteremu je bila ta prošnja v 4. seji dne 25. septembra t. l. v pretres in poročanje izročena, pripozna, da je omenjeni zdravnik v resnici pomoči vreden ali zarad nasledkov, ktere bi popolno vslihanje te prošnje učinilo, nasvetuje le:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Gosp. Francetu Pogačarju se dovoli enkrat za vselej pomoč 50 gold.“
(Obvelja — angenommen.)

Poročevalec Murnik:

Poročilo

finančnega odseka o prošnji sosesk ta in unstran Save v ljubljanskem okraju o napravi mostú čez Savo.

Slavni deželni zbor!

Finančni odsek je pretresoval to prošnjo in pripoznal potrebo mostú, pa ker ni prošnji priloženih ne načrtov, ne proračuna in ker zarad pomanjkanja časa

ni bilo mogoče pozvedeti neposredno vse za konečno rešitev potrebno, — finančni odsek ne more nasvetovati podeljenje gotove podpore. Nasvetuje pa:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

- Potreba mostú pri sv. Jakobu čez Savo se pripozna,
- deželnemu odboru se naklada, naj preskrbi načrte in proračun za naproseni most in naj stavi svoje nasvète prihodnjemu deželnemu zboru.“
(Obvelja — angenommen.)

Poročevalec Murnik:

Poročilo

cestnega odseka o prošnji cestnega odbora Radoljskega okraja za podeljenje 1000 gld. a. v. v podporo za razširjenje ceste na Mlinem.

Slavni deželni zbor!

Cestni odsek, kteremu je bila omenjena prošnja v pretres in poročanje izročena, je prevdarjal razloge, na ktere opira cestni odbor Radoljskega okraja svojo prošnjo za podporo, da bi mogel razširiti cesto na Mlinem in to ob hiši posestnika Andreja Vidica iz Mlina, ter je zadobil prepričanje, da je v resnici zelo potrebno, da se na omenjenem mestu cesta razširi. Ali ker natančnejša preiskava o tacih zadevah, kakor je ta, in tudi konečno rešenje tacih peticij spada v področje deželnega odbora, predlaga cestni odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja cestnega odbora okraja Radoljskega za podeljenje 1000 gld. v podporo za razširjenje ceste na Mlinem se izroča deželnemu odboru v rešitev.“ (Obvelja — angenommen.)

Poročevalec Murnik:

Poročilo

cestnega odseka o prošnjah občinskega starešinstva v Ratečah, in tega na Fužinah za podporo pri stavbah v varstvo bregov ob tamošnjih gorskih potocih.

Slavni deželni zbor!

Občinsko starešinstvo v Ratečah prosi podpore 1000 gld., da bi moglo napraviti potrebne stavbe ob gorskih potocih: Trbiž, Aplank, Velipotok, Hudomesto in Nediza, ter s temi moglo obvarovati, da jim dereča voda ne bo vedno trgala bregov in odnašala rodovitne zemlje. Ali v tej prošnji cestni odsek ni našel razlogov in natančnih dokazov, iz kterih bi se moglo razvideti, da je res treba bregove omenjenih gorskih potokov proti poškodovanju in razdiranju utrditi, kje in kako se ima to zgoditi in koliko stroškov bode to občini prizadelo.

Ker je pa neobhodno potrebno vse to natanko vedeti, cestni odsek ne more predlagati, da bi se na podlagi te prošnje deželni zaklad obtežil.

Občinsko starešinstvo na Fužinah prosi podpore 2000 gld. za enake namene, kakor ono v Ratečah. Ali tudi tej prošnji manjka podpiranih razlogov in dokazov in zategadel ni mogoče cestnemu odseku predlagati prošnje v vslihanje.

„Cestni odsek tedaj predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnji občinskih starešinstev v Ratečah in na Fužinah se izročate deželnemu odboru v rešitev.“ (Obvelja — angenommen.)

XI. Poročilo deželnega odbora zaradi kmetijskih šol na Dolenskem in v Vipavi.

(Priloga 56).

Poslanec Tavčar:

Slišali smo vse razloge deželnega odbora o tem predlogu, toraj prosim, da se vsi predlogi en bloc potrdijo. (Obvelja — angenommen.)

Deželni glavar:

Ker je še nekaj peticij rešiti, prosim da dotični gospodje poročevalci zdaj poročajo.

Poročevalec dr. Zarnik:

Poročilo

peticijskega odseka o prošnji posestnikov iz Žalne itd., da se jim po novi cesti med Grosupljem in med Krko vzeti svet odškoduje in davek odpiše.

V prošnji je navedeno, da je l. 1867. se delala cesta od Krke proti Grosupljem, da so lastniki svoj svet prepustili, da se je napravila cesta, ker se jim je primerno plačilo za odvzeto zemljišče, za posekano drevje itd. obljubilo. Dotični posestniki še dozdej niso nobenega odškodovanja dobili in morajo še zmerom davke plačevati od tistega posestva, po katerem zdaj cesta peljá. Ker se jim velika krivica godi

„Stavlja peticijski odsek predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene: Da se deželnemu odboru naloži, da se tem prošilec na njihovo že vloženo prošnjo pri deželnemu odboru odgovori.“ (Sprejeto — angenommen.)

Poročevalec dr. Zarnik:

Potem je

Poročilo

peticijskega odseka o prošnji občine Vrhnika, Blatna brezovca, Bevke, Log, Dragomer, Gorice, Brezovca itd., da naj se slavni deželni zbor potegniti blagovoli za naglo izvršitev tako imenovanega „Cornovega grabna“ na ljubljanskem močvirju.

V tej peticiji stoji, da se je že v l. 1860. vsem dotičnim posestnikom na ljubljanskem močvirju z ukazom slavne deželne vlade kranjske od 19. maja, št. 5276, zaukazalo po 2 gld 15 kr. od vsacega orala za usušivna dela na imenovanem močvirju v desetletnih obrokih plačati, s katerim doneskom je bilo preračunano, da se bodo izdelala konečna izsušilna dela na tem močvirju in sicer poniženje Gruberjevega grabna, istrebljenje proge Ljubljance skoz mesto Ljubljano in nazadnje kosanje tako imenovanega „Cornovega grabna“, ktere bi imel pobirati v sebi in odpeljovati vse vode in studence ob levem bregu Ljubljance v močvirje se stekajoče. Radi in brez oporekanja so vsi zadeti posestniki to plačilo odrajtovali, ker so imeli upanje, da bode, kedar so vse te dela končane, njihov dosedaj nič vredni močvirni svet preobrnil se o malo letih v rodovitno polje. Ali krivica se jim v tem godi, da so že plačevali in da jim je zdaj po davkarji nalog prišel, da morajo oni ravno tako plačevati, kakor da bi bil „Cornov graben“ že dodelan, čeravno je dozdej to delo še toliko,

kakor nezačeto. Navaja se tu, da se nikakor ne ustavlja plačilom, samo hočejo, da se obljuba izpolni. Vlada misli samo na to, da se davek pobira, ne pa tudi na to, da bi se delo v „Cornovem grabnu“ nadaljevalo. Zarad tega stavlja peticijski odsek predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Da se ta peticija odstopi deželni vladi v uvaženje in ugodno rešenje posebno v tej zadevi, da se ti v resnici neupravičeni plačilni nalogi davkarije nemudoma ustavi in da se ta za te doneske toliko važni „Cornovi graben“ vendar enkrat dovrši in dodela.“

Landespräsident:

Die diesfälligen Gesuche dieser Gemeinde sind bereits vor längerer Zeit an die Landesregierung gelangt, von ihr genau erwogen und darüber die entsprechenden Bescheide den Parteien herausgegeben worden.

Die Landesregierung hat dabei gethan, was sie nach der Sachlage und nach den bestehenden Normen zu thun verpflichtet war; sind die Parteien damit nicht zufrieden, so ist ihnen der Recurs an das Ministerium offen. Daß aber die Landesregierung hierbei keinen anderen Gedanken hat, als nur von den Leuten fort und fort Geldbeiträge eintreiben zu lassen, daß sie sich aber um die ganze Moorentsumpfung weiter nicht kümmert, dieser Ansicht muß ich entschieden entgegen treten.

Die Regierung hat ihre eigens hiefür bestellten Drangane, welche strenge angehalten werden, dafür zu sorgen, daß die Moorentsumpfung ihrer Vollendung zugeführt werde.

Es liegt nur im eigenen Interesse der Grundbesitzer, wenn ihnen Geldbeiträge und Naturalleistungen auferlegt werden, welche nothwendig erscheinen, um das gewünschte Ziel so bald als möglich zu erreichen; die Regierung folgt stets dafür, daß das Werk gefördert, dabei aber doch die Leistungsfähigkeit jedes Einzelnen berücksichtigt werde.

Poročevalec dr. Zarnik:

Jaz moram gospodu deželnemu predsedniku toliko odgovoriti, da ravno dotični prošilci ne bi se bili na deželni zastop obrnili, ako bi tako bilo. Oni prav radi plačujejo in bi jim veliko veselje storilo, ako bi pri takem položaju do tega prišli, da bi se „Cornov graben“ dovršil. Med temi prošilci so Karol Obreza, France Kotnik in ta sta gotovo tako verodostojna možá, da jima rad verujem, da se v „Cornovem grabnu“ čisto nič ne dela in da se po vsem tem davek pobira. Poročam tedaj slavnemu deželnemu zboru, da bi blagovolil predlog peticijskega odseka sprejeti. (Sprejeto — angenommen.)

Poročevalec dr. Zarnik:

Dalje je

Poročilo

ustavnega odseka o prošnji Jožefa Zelena, občinskega župana v Senožečah na Notranjskem, kteri prosi za blagovoljno pojasnilo o zadevi dobrovoljnih dražeb o premičnih stvareh in o v zakup davanju nepremičnih reči in o odnašaju zvedencev pri obravnava dohodarskih gospok.

Jožef Zelen, župan v Senožečah, pravi v prošnji, ktero je deželni zbor ustavnemu odseku v rešenje odstopil, da v smislu občinskega reda od l. 1866. §. 28. lit. 13 je občinam dovoljeno, da smejo po dražbi pro-

dajati premične reči in po dražbi v zakup dajati nepremične reči. Na tej podlagi je izšla postava za vojvodino Kranjsko od 3. decembra l. 1868, vsled ktere se nakladajo nekatere takse in te takse se potem za to porabijo, da se revne občinske blagajnice kolikor toliko s tem napolnijo.

Gospod Zelen pravi, da nekatere ces. sodnije se v take prodaje in v zakup davanje mešajo, čeravno jim je bilo od c. kr. deželne nadsodnije prepovedano.

„Ustavni odsek predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene: Da se deželnemu odboru naloga daje, da o imenovanih zadevah gospodu Jožefu Zelenu nemudoma odgovori.“ (Sprejeto — angenommen.)

Poročevalec dr. Zarnik :

Poročilo

peticijskega odseka o prošnji ljubljanskih krčmarjev in muzikantov za zboljšanje pristojbin za plesno muziko in še drugih bremen.

Slavni zbor!

To je nekoliko smešna prošnja, meni pa je žal, da svojim bližnjim rojakom, tako zvanim navžarjem iz Št. Peterskega predmestja, v tej zadevi ne bom mogel vstreči, tudi peticijski odsek je bil istega mnenja. Tako postavim pravijo, da je krčmar v prejšnjih letih, če je hotel čez noč muziko imeti, moral pri magistratu 1 gld. 20 kr. pristojbine plačati; sedaj pa se je to povečalo na 5 gld. 64 kr. — Pravijo, da krčmar še toliko ne zmore, da bi plačal takse, kedar je malo plesalcev. Ali peticijski odsek je bil tega mnenja, da kdor pleše, mora tudi plačati (Veselost — Heiterfeit) in da ima magistrat prav, ker mesto tako veliko denarjev potrebuje, da se naložijo več takse in da ravno tistim več naloži, ktere noge srbé (Veselost — Heiterfeit) in bi radi poskočili. (Pomnožena veselost — vermehrte Heiterfeit.) Kdor tedaj hoče plesno muziko imeti, naj plača 5 gld. 64 kr.

Drugič, kar se tiče njih prošnje, da bi domače muzikante, kedar v krčmi godejo, pred polnočjo policaji iz krčme ne tirali, jako težko bi to bilo, kajti treba bi bilo enega delegata iz slavnega deželnega zbora poslati, kateri bi moral imeti uro uravnano po Pražkem meridjanu, da bi policaja ostavil, če bi ob $\frac{3}{4}$ na 12 zgrabil enega ali drugega. Od te strani bi tedaj to jako težko bilo in deligiran gospod bi še moral posebej plačan biti. Tega tedaj obče poštovanim muzikantom iz Št. Peterskega predmestja in Kravje doline nemoremo dovoliti.

Kar se tiče tretje točke, da bi namreč ljubljanski policaji od naših domačih muzikantov igranje oper mesto plesnih komadov ne zahtevali, bil sem jako osupnjen na eno in drugo stran. Ni še namreč dolgo časa, kar imamo v ljubljanskem mestu nemški zastop in že so policaji tako daleč napredovali, da k operam pritiskajo (Veselost — Heiterfeit), na drugi strani pa me je osupnilo, da naši zelo spoštovani navžarji opere igrati znajo. (Veselost — Heiterfeit.) Sam pri sebi sem si mislil, da, ako je to istina, da naši navžarji opere igrati znajo in da policaji pod nemškim mestnim odborom opere zahtevajo, moremo si k takemu napredku gratulirati. Toraj kažejo o tej zadevi muzikanti okus visokega izobraževanja in da je naš narod jako dober napredek storil

v tem smislu. Ali tudi tu ne moremo prečastitim rojakom iz Št. Peterskega predmestja pomagati. Ako znajo opere igrati, naj dalje igrajo. Iz teh vzrokov in ker spada vse to izključljivo v področje ljubljanske mestne gosposke, predlaga peticijski odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene, da se prehaja čez to peticijo na dnevni red.“ (Sprejeto — angenommen.)

Poročevalec Pintar :

Poročilo

peticijskega odseka o prošnji Begunske občine v Radoljiškem okraju za odpis zemljiškega davka.

Slavni deželni zbor!

Občinsko starešinstvo Begunsko prosi, da bi se begunski občini, ker je 22. dan septembra t. l. po strašni toči veliko škodo trpela, z ozirom na najvišji sklep Njihovega c. k. Veličanstva od 31. decembra 1864. l. zdatni del zemljišnega davka za leto 1871. odpisal.

Oni tožijo svojo nadlogo tako-le: 22. dan septembra proti večeru pride strašna nevihta gnana od severa proti jugu in razsula se je toča, kakor lešniki debela nad nas in razbila je vse jesenske pridelke, ajdo, zelje, otavo in sadje. Sadnemu drevju je rodovitni les odbila in ga nam tako poškodovala za več let. Padlo je toliko toče po našem polji, da je je še drugi dan zjutraj vse belo po polju bilo, kakor da bi bil po noči sneg opadel. Semtertje je bilo toče 4 do 6 palcev na debelo.

Ta nesreča je zadela vasi Poljče, Begunje, Zgošo in nekoliko tudi Dvorsko vas. Zunaj begunske občine pa je tudi prav hud ozadela Rodne, Hlebec in Žapuže.

Ta nesreča pa prosilce tolikanj hujše tare, ker jim je leta 1870. vsa ozimina pozebla in lansko leto tudi vihar pri strehah in stogih škodo naredil.

Peticijski odsek je preodarjal nesrečo Begunske občine in sosednih vasi: Rodin, Hlebec in Žapuž, ter je izvedel, da je revna Begunska občina tudi z največjim davkom v vsem Radoljiškem okraju obložena. Po stari meri se zarajtuje tej srenji, da imá 19 gld. čistega dohodka od orala njiv, kar je pa za te kraje gotovo veliko veliko preveč.

Peticijski odsek je vse te okolščine dobro preudaril in nasvetuje:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja Begunske občine naj se izroči visoki c. k. vladi z najtoplejšim priporočilom, da naj jo visoka vlada, kolikor je le mogoče, vsliši in izdatni del zemljišnih davkov za leto 1871. odpisati nasvetuje.“ (Sprejeto — angenommen.)

Slavni deželni zbor:

Vrh te prošnje je peticijski odsek še 7 prošinj v rešitev dobil, namreč: prošnjo občin Suhorja, Semiča in Radovice, potem prošnjo Slamovskih občanov Radovške županije. Obseg teh prošinj je, da bi se jim za leto 1871. zemljišni davek, kolikor bi bilo naj več mogoče, odpisal, in to zavoljo silno slabe letine in drugih nadlog. Dalje imá peticijski odsek prošnjo Matija Režek-a iz Bojanje vasi, iz Metliške sodnije, in pa prošnjo Janeza Kramariča iz Bojanje vasi, tudi iz metliške sodnije. Oba prosita za odpis davkov, za nehanje rubežni in za denarno pomoč iz kakega zaklada. Obá pravita, da sta prišla po ognju v veliko nesrečo in da ju letos posebno slaba letina tare.

Prevdarši vse te prošnje nasvetuje peticijski odsek: „Slavni deželni zbor naj sklene: Vseh teh šest prošinj naj se izroči visoki c. k. vladi s priporočilom, da bi bile, kar zadeva prošnje za odpis davkov in nehanja eksekucij, kolikor je le mogoče vslišane.“ (Sprejeto — angenommen.)

Landespräsident:

Ich kann nur die Versicherung abgeben, daß die Landes-Regierung bestrebt sein wird, der hier ausgeprochenen Bitte nach Möglichkeit entgegenzukommen und die Lasten jener Gemeinden, welche von Elementarereignissen schwer getroffen wurden, wovon ich selbst Kenntnis habe, möglichst zu verringern und rückichtlich der Steuern diesen Gemeinden jede mögliche Erleichterung zu gewähren.

Poročevalec Pintar:

Mene veseli slišati iz ust prečastitega gospoda deželnega predsednika, da tudi vlada pripozna to revščino in prosim, te prošnje kolikor mogoče vslišati in mislim, da ne bode napačno, da se mu v imenu vseh prosilcev za to zahvaljujem.

Poslanec Kramarič:

Tudi jaz prosim, da bi se slavna vlada spomnila na naše revne kraje.

Poročevalec Pintar:

Poslednjič poroča peticijski odsek še o prošnji Senožeške in Vremske občine na Notranjskem.

Senožečani in Vremci prosijo:

1. da bi se ena komisija poslala po deželni vladi, ktera naj bi se prepričala o strašnem uboštvu v Senožeški in Vremski dolini;
2. da bi zbog spoznanega uboštva vse eksekucije na premičnem in nepremičnem premoženju zaradi zastanih c. k. davkov vpeljane precej ustavljene bile in potem zastani davek v smislu ukaza od našega premilostljivega cesarja od leta 1864. odpisan bil, in
3. da bi visoki deželni zbor preskrbeti blagovolil, da se za uboge prebivalce Senožeške in Vremske doline za prihodnjo zimo kaka milodarna pomoč zadobi, sicer bodo ubogi ljudje lakote počepali.

V svoji prošnji pripovedujejo prosilci, kako silno so ondotni prebivalci v revščino zašli in sicer po zmeraj slabših in slabših letinah in po previsokih davkih (morebiti še tudi za kaj družega), katerih nasledek je ta, da imajo kmetje zmeraj manj in manj živine in da zato tudi njih kmetije zmeraj slabše prihajajo. Prosilci pravijo, da so bili ti kraji ob koncu pretečenega leta na samih c. k. davkih 18.468 gld. dolžni, in da teče v Senožeški in Vremski dolini naj manj 1000 mobilarnih in realnih eksekucij zastran zastalih davkov. Vrh vsega tega pa je bila v teh dolinah letos tako slaba letina, da se je bati v prihodnji zimi hude lakote.

Oziraje se na vse to svetuje peticijski odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja zastopnikov občin Senožeške in Vremske se izročiti visoki c. k. deželni vladi s pristavkom, visoka vlada naj blagovoli to prošnjo na vse strani uvažiti.“

Poslanec Zagorec:

Ker se ravno iz te prošnje vidi, da so potrebe in revščine na deželi velike, bi jaz tukaj prosil, naj visoka vlada se tudi na dolenske kraje ozira, kjer je veliko

vinogradov, pa so letos tako slabi, da bode, kdor je prejšnja leta po 100 veder vina dobil, letos mu le 10 ali celó 5 veder priraslo. Naj bi se tedaj tudi v teh krajih nekoliko davka odpisalo; kajti z letošnjimi pridelki se še ne bodo stroški splačali in tako bode vse delo zastoj. Prosim tedaj še enkrat.

Deželni predsednik:

Jaz bom storil, kar bo mogoče; ali to moram povedati, da od mnogih krajev pridejo take prošnje. Kar bode mogoče, to bomo storili.

Poslanec Kramarič:

Jaz bi le toliko prosil, da bi se eksekucije ustavile, ker iz tega pride naj več tacih nadlog. Posebno letos, ko je slaba letina, je veliko davkev zaostalo in prosil bi tedaj, da bi jih vsaj do novega leta počakali.

Deželni predsednik:

Ti, ktere to zadene, naj bi sami prosili za to; zakaj tako povprek eksekucije sistirati skoraj ni mogoče.

Poslanec Kramarič:

Smo skoraj vsi glih, vsi smo reveži.

Deželni predsednik:

Naj vsak posebej prosi in to se bode prevdario in kar bode mogoče, se bode eksekucija ustavila. (Odsekov odbor obvelja — Der Ausdrucksantrag wird angenommen.)

Poročevalec Svetec:

Peticiji

gornje in spodnje Šiške in Kranjskega mesta, da bi deželni zbor podpiral in priporočal prošnjo: Naj se kolodvor Rudolfove železnice v Ljubljani, po pravem v Šiški izreče za takošen, da se bodo na njem brezpogojno sprejemali popotni ter blago nakladalo in razkladalo.

Prosilci zlasti šišenski v svoji peticiji navédajo, da je po načrtu c. k. trgovinskega ministerstva kolodvor Rudolfove železnice, ki se kliče „Ljubljanski“ a prav za prav bi se moral šišenski imenovati, ker na šišenskem svetu stoji, imel namen, kakor vsak drugi kolodvor, da se bodo ondi brez omejitve popotni sprejemali, ter blago nakladalo in razkladalo; ali da zdaj vsled neke pogodbe med Rudolfovo in južno železnico ne morejo ne ljudje ne blago drugej na železnico in z nje, kot na kolodvoru južne železnice. Nasledek tega je, da šišenski prebivalci, katerih je nad 2500 duš, nimajo nobenega dobička od tega, da na njihovem svetu kolodvor stoji. Oni morajo, kakor popred, dokler ga ni bilo, na južni kolodvor hoditi, blago tjekaj voziti, kar ga po Rudolfovi ali južni železnici pošiljajo, in ondukaj sprejemati ga, kar ga za-nje po teh dveh železnicah pride; morajo pri tem cestnino in mestno tlakovino odrajtovati, in po Rudolfovi železnici tudi več vožnine plačevati, ker se daljava od Rudolfovega do južnega kolodvora, čeravno je je komaj 200 sežnjev, za $\frac{1}{2}$ milje šteje, od ktere gre po tarifi plačilo. Potem takem da so šišenskim prebivalcem ukračene vse tiste dobrote, ktere drugi kraji od kolodvorov, ki so v njih, uživajo. Oni tedaj prosijo, da bi deželni zbor razlogom v peticiji navedenim, pritrtil, in peticijo vis. c. k. vladi pri-

poročil, da bi generalni direkciji Rudolfove železnice dala vkaz, da naj na svojem kolodvoru v Ljubljani recte Šiški brezpogojno sprejema in oddaja popotne in blago.

Enako se glasi peticija prebivalcev Kranjskega mesta.

Peticijski odbor je pretresovaje ti dve peticiji spoznal nju razloge za resnične in prošnjo za pravično, in enoglasno sklenil priporočiti ju slavnemu deželnemu zboru v podporo.

Nasvèt peticijskega odbora je tedaj:

„Slavni deželni zbor naj sklène: Ti dve peticiji prebivalcev gornje in spodnje Šiške in Kranjskega mesta ste utrjeni ter se izročate vis. c. k. vladi s priporočilom, da bi blagovolila generalni direkciji c. k. pr. Rudolfove železnice izdati ukaz, naj bo na nje kolodvoru v Ljubljani v smislu koncesijskega pisma brezpogojna sprejema za ljudi, potem sprejema in oddaja za blago tudi, ako prihaja in oddaja po južni železnici.“

Vandespräident:

Daß die in dieser Petition angeführten Uebelstände wirklich bestehen, muß ich vollkommen anerkennen, ich werde es mir angelegen sein lassen, um beim h. Handelsministerium die möglichste Abhilfe gegen dieselben zu erwirken. (Bravo — dobro.)

(Odsekov nasvèt obvelja — Der Ausschlußantrag wird angenommen.)

Poslanec dr. Zarnik:

Prosim besede. Stavim predlog, da bi se sedanja seja pretrgala in da bi se zvečer ob 6. uri nadaljevala.

Deželni glavar:

Jaz mislim, da slavni deželni zbor ne bode imel ugovora. Jaz bodem zdaj pretrgal sejo in ob 6. uri nadaljeval, ker moramo zdaj imeti tajno sejo, ko gre za neke osobne razmere. Prosim tedaj, da gospodje poslanci tu ostanejo, poslušalci pa odidejo.

(Seja se pretrga in premeni v tajno sejo ob 45. minuti čez eno uro — Die Sitzung wird unterbrochen und in eine geheime verwandelt um 1 Uhr 45 Minuten.)

(Ob 20. minuti čez 6. uro se seja nadaljuje — Um 6 Uhr 25 Minuten wird die Sitzung fortgesetzt.)

Deželni glavar:

Ker je zadostno število gospodov poslancev nazočih, se nadaljuje denes pretrgano zborovanje. Na vrsti je vsled denšnjega dnevnega reda:

XIV. Poročilo ustavnega odseka o adresi na presvitlega Cesarja.

(Priloga 53.)

Vandespräident:

Herr Vandeshauptmann, ich bitte um das Wort!

Im Namen der kaiserlichen Regierung muß ich über die in der Adresse erwähnte Secession der Landtags-Minorität mich offen und unumwunden aussprechen.

Der krainische Landtag ist in seiner im vorigen Jahre als legal anerkannten und von keiner Seite angefochtenen Zusammensetzung in legaler Weise von Sr. kaiserlichen Majestät einberufen worden; daher die Theilnahme an demselben die verfassungsmäßige Pflicht jedes Abgeordneten war. (Bravo! — dobro!)

Da die Landtagsminorität die Erfüllung dieser Pflicht verweigerte, handelte sie dem kaiserlichen Einberufungs-Patente und ihrem eidesfälligen Gelöbniße entgegen. (Bravo! — dobro!)

Wenn die Landtagsminorität den Inhalt der in der letzten Landtags-Session beschlossenen Adresse als Grund ihrer Secession angibt, stellt sich dieser Grund auch als unhaltbar dar.

Die damalige Adresse constatirt lediglich die Ansichten der Landtagsmajorität.

Auf selbe ist von Seite Sr. Majestät keine Antwort erfolgt. Landtagsbeschlüsse, denen die Sanction der Krone mangelt, Landtagsadressen an den Monarchen, welche unerwidert bleiben, sind ein hohler, bedeutungsloser Schall.

Die Landtagsminorität war durch diese erfolglose Adresse weder in ihrer Stellung beirrt, noch in der vollen Freiheit des Handelns und Wirkens im Landtage behindert.

Ob die Landtagsmajorität die Verfassung anerkennt oder nicht, ist ganz gleichgiltig.

Die Verfassung besteht!

Das Recht der Landtagsminorität, auf Grund der Verfassung im Landtage zu erscheinen, ihre Rechte auszuüben und ihre Pflichten gegen Kaiser und Land zu erfüllen, stand und steht unangetastet.

Wenn nun die Landtagsminorität trotz alledem in dem Momente, in welchem der Kaiser sie zur Ausübung ihres Mandates beruft, und zwar in einem Momente, in welchem über die ernstesten und wichtigsten Fragen des österreichischen Staatslebens entschieden werden soll, den Eintritt in den Landtag aus einem augenfällig nicht haltbaren Grunde verweigert, dann findet sich die kaiserliche Regierung bemüht, dieses Verhalten der Landtagsminorität angesichts des Landes nicht nur tief zu bedauern, sondern geradezu zu mißbilligen. (Lebhaftes Bravo — Ziva pohvala.)

Poslanec dr. Bleiweis:

Jaz predlagam, slavni deželni zbor naj adresno na Njih Veličanstvo presvetlega cesarja en bloc sprejme.

Poročevalec dr. Costa:

Slavni zbor! Naj se mi dovoljuje v kratkem razjasniti nekoliko to adresno, ktero predlaga ustavni odbor in sploh stališče naše v tem tako važnem trenutku avstrijske zgodovine.

Mi smo izdelali adresno, kakor sem jo bral ravno zdaj, po okoliščinah, ki so primerne zdanjemu političnemu položaju. Mi smo jo izdelali prvič gledé na poprejšnje naše adrese in z radostjo zna ta slavni deželni zbor izreči, da danes konec 1871. leta so se vresničile tiste besede, ktere je slavni deželni zbor izrekel v poprejšnji adresi leta 1867., po katerem sklepu je bil naš deželni zbor razpuščen. Radostno moremo pred vsem svetom izreči, da to, kar smo tistokrat mislili, da to, kar smo tistokrat čutili, kar smo dobro prevideli, da bode in more se zgoditi, da to se je v Avstriji zgodilo! Centralizem prišel je do svojega konca in Njih Veličanstvo presvetli cesar sam se je previzal, da sprava more biti med narodi in cesar sam je poklical vlado, ktera ima voljo spravo med narodi izpeljati. (Pohvala — Beifall.) Tedaj spravo med narodi napraviti, to je tudi naš cilj! Veselje, da imamo vlado, ki je trdne volje kakor mi, smo hoteli izraziti v tej adresi in jaz mislim, da se je ustavnemu odboru posrečilo to izraziti.

Odborniki smo se pa tudi ozirali okoli po Avstriji in smo videli, odkod da veje prvi načrt nove ustavne Avstrije, novi načrt, kterege vlada sama spozna za takega, da je mogoče na njegovi podlagi osnovati novo ustavo za Avstrijo. Ta beseda je prišla, kakor že marsiktera beseda, ktero smo Slovenci zmirom sprejeli z velikim veseljem, iz zlate Prage v podstavnih članih. Fundamentalni članovi so razglašeni po vseh časnikih in leže že zdaj pri Njih Veličanstvu premilostlivemu cesarju. Tam je popisana v velikem načrtu avstrijska prihodnja ustava. (Pohvala — Beifall.)

Načela te osnove, načela te ustave so taka, da lahko izrečemo, da so prvič federalistična in drugič taka, kakor adresa izreka, da če se bodo sprejela za vse narode Avstrije, bode potem Avstrija srečna in mirna postala.

Ali se ve da, če mi to izrečemo, nikdar naj ne misli kdo, da s tem smo tudi rekli, da do zadnje pičice mora vse tako obstati, kakor je predlagal češki zbor. Predlog češkega zbora je načrt in ta načrt je narejen gledé na češko kraljestvo. Ta načrt pride pred državni zbor, tam bodo tudi naši poslanci in poslanci drugih dežel in ti poslanci vsi bodo po načelih tega načrta osnovali prihodnjo našo — ako Bog dade — srečno in dobro ustavo. (Živa pohvala — lebhafter Beifall.)

Naši poslanci bodo pri tem težkem delu gotovo gledali na to, da bodo na eni strani obvarovali našo deželo vseh tež in bremen, ki bi morda prišle iz kake enostranske sprave in na drugi strani bodo gotovo delali na to, da se federalistična načela, ktera so naša načela, ktera smo zmirom zagovarjali v vseh adresah in tudi že poprej, ko smo še bili v manjšini, vzamejo za podlago novi ustavi avstrijski.

Zatoraj nikdar ne bomo pritrtili temu, da bi se sprava enostransko, le za eno ali drugo deželo naredila in kakor so naši poslanci šli tistokrat iz državnega zbora, ko se je hotela sprava narediti s Poljaki, ne pa drugim narodom istih pravic pripoznati, tako gotovo bodo tudi zdaj naši poslanci trdno stali, kakor naša adresa izreka, da naj bode pravica enaka za vse dežele, za vse narode. (Živa pohvala — lebhafter Beifall.)

S to adresno, slavni deželni zbor, ne stopimo mi sami pred Njih Veličanstvo presvetlega cesarja. Danes so znane adrese vseh deželnih zborov, ki so sploh sklenili adresno do Njih Veličanstva poslati.

In ako primerjate adresno poljskega zbora, adresno moravskega zbora, adresno bukovinskega zbora in adrese treh nemških dežel, namreč Predarlske, Tirolske in Gornjeavstrijske, bodete našli, da ista načela vodijo vse te dežele in mi lahko ponosno rečemo, da te dežele s češko deželo vred so gotovo večina avstrijskih narodov na tej strani Litave. (Živa pohvala — lebhafter Beifall.) In kar moremo s posebno radostjo povdariti je to, da so tri važne nemške dežele pristopile k federalizmu, da je tedaj laž, ako se reče, da so Nemci nepremakljivi za ustavo od 21. decembra 1867 in da zabranjujejo vsako spravo.

Tudi Nemci so za spravo in le liberalna klika, ki je vladala zadnjih deset let, je zoper spravo in to zaradi tega, ker ona dobro vé, da pride ob svojo veljavo (pohvala — Beifall), da pride ob tisto, kar je v zadnjih 10. letih vzela iz naših žepov! (Gromovita pohvala — türmischer Beifall.)

Morda bode pogrešal eden ali drugi eno ali drugo misel v tej adresi, morda eden reče, da ne govori od tega, da naj se ohranijo tiste pravice, ktere imamo zdaj in ktere so nam v korist, kakor svoboda tiska, svobodo združevanja, ali, gospóda moja, v tem trenutku ne gre za liberalni princip, ne za to, da se to ali uno na tanko spolnuje, — danes gre za veliko novo osnovo ustave in če bomo to enkrat imeli, potem bodemo mi v tem zboru tudi to izdelali in to govorili, kar je nam treba in kar nam je v smislu prave svobode za našo deželo koristno. (Pohvala — Beifall.)

Zatoraj bi jaz v tem za našo deželo gotovo najvažnejšem trenutku, kterege smo kedaj imeli, živo prošnjo izrekel, slavni zbor naj enoglasno pritrjuje tej adresi, da pride ta adresa z veljavo soglasnega sklepa do prestola Njih Veličanstva in da tudi danes dokaže deželni zbor Kranjski, da kakor na eni strani skrbi za korist dežele, tako na drugi strani ostane pri tistih federalističnih idejah, ktere nas vodijo že od leta 1861. sem nepremakljivo. (Pohvala — Beifall.)

Že v tistih časih smo stali za Avstrijo federalistično, naj tudi danes, ko sonce sije federalizmu, naš zbor s soglasno pritrditvijo to adresno sklene in tako v njej izražene misli kot vodilo ogromne večine naše dežele izreče! Zatoraj nasvetujem, da soglasno sprejmete to adresno! (Gromovita pohvala — türmischer Beifall.)

Deželni glavar:

Gospod dr. Bleiweis je predložil, da bi se adresa en bloc sprejela. Gospodje, ki ta predlog podpirajo, naj blagovolijo vstati. (Zgodi se — gefchieht.) Je zadosti podpiran.

Zdaj pa naj vstanejo gospodje, ki adresno en bloc sprejmejo. (Ves zbor se vzdigne — Die ganze Versammlung erhebt sich.)

Poročevalec dr. Costa:

Prosim, konstatirati, da se je enoglasno sprejela adresa.

Deželni glavar:

Konstatiram radostno, da je enoglasno sprejeta adresa do Njih Veličanstva.

(Ravno tako obveljata 2. in 3. odsekov predlog enoglasno — Ebenso werden der 2. und 3. Ausdrucksantrag einstimmig angenommen.)

Deželni glavar:

Zadnja točka denašnjega dnevnega reda je ravno sprejeti predlog.

XV. Volitev v državni zbor.

Vsled dodatka k volilnemu redu deželnega zbora ima se najpred voliti iz skupine virilnega glasa in velikega posestva en poslanec v državni zbor.

Gospodje poslanci iz te skupine so:

Kurija poslancev velicega posestva:

Apfaltrern Oto, baron,
Auersperg Aleks. grof,
Blagay Ludovik, grof,
Deschmann Karol,
Langer pl. Podgoro France,
Margheri-Commandonna Albin, grof,
Rastern Nikomed, baron,

Rudesch France,
Savinscheg Jožef, vitez, dr.,
Thurn-Valsassina Hyazinth, grof.

(Izvoljen je z 21 glasovi grof Thurn — Gewählt wurde Graf Thurn mit 21 Stimmen.)

Zdaj pride skupina kupčijske in obrtnijske zbornice, ter mest in trgov na vrsto, ki ima voliti dva poslanca.

Gospodje iz te kurije so:

Kurija poslancev za mesta, trge in kupčijsko zbornico:

Horak Janez,
Irkič Janez,
Jugovic Lavoslav,
Kaltenegger Friderik, vitez,
Kotnik France,
Kromer France,
Murnik Janez,
Rudež Karol,
Suppan Jože, dr.,
Supan V. C.

(Izvoljena sta Horak z 20, V. C. Supan s 13 glasovi — Gewählt wurden Horak mit 20, V. C. Supan mit 13 Stimmen.)

Zdaj še imamo iz skupine kmečkih občin voliti tri poslance v državni zbor.

V tej skupini so gospodje:

Kurija poslancev kmečkih občin:

Barbo-Waxenstein Jožef Emanuel, grof,
Bleiweis Janez, dr.,
Costa Etbin Henrik, dr.,
Grabrijan Juri,
Koren Matija,
Kozler Peter,
Kramarič Martin,
Kramar France,
Pintar Lovro,
Poklukar Jožef, dr.,
Razlag Radoslav, dr.,
Sveteč Luka,
Tavčar Miha,
Toman Ivan,
Zagorec Jožef,
Zarnik Tine, dr.

(Izvoljeni so: dr. Costa z 22, Sveteč z 21, grof Barbo z 16 glasovi — Gewählt wurden Dr. Costa mit 22, Sveteč mit 21, Graf Barbo mit 16 Stimmen.)

Ti gospodje so toraj voljeni v državni zbor, deloma enoglasno, deloma z veliko večino. Naj izvolijo izraziti se, ako spréjmejo volitev. Gospod Horak?

Abg. Horak:

Ich danke für das Vertrauen und nehme die Wahl an.

Deželni glavar:

Gospod V. C. Supan?

Poslanec V. C. Supan:

Zahvalujem se za častilno zaupanje in prevzamem.

Deželni glavar:

Gospod dr. Costa?

Poslanec dr. Costa:

Prevzamem!

Deželni glavar:

Gospod Sveteč?

Poslanec Sveteč:

Prevzamem!

Deželni glavar:

Gospod grof Barbo?

Poslanec grof Barbo:

Prevzamem!

Deželni glavar:

Predenj zborovanje končam, prosim tiste gospode poslance, ki imajo kaj takih poročil in spisov, ki niso bili tiskani in ktere bode deželna pisarnica potrebovala, da jih pred svojim odhodom blagovolijo poslati v deželno pisarnico.

Landespräsident:

Herr Landeshauptmann! Ich bitte nun in Folge des a. h. Befehles vom 7. October l. J. den Landtag des Herzogthums Krain zu schließen.

Deželni glavar (ves zbor se vzdigne — die ganze Versammlung erhebt sich):

Visokočestiti gospodje poslanci! Vse predloge, ktere so bile izročene deželnemu zboru, so se izdelale, akoravno nam je le kratek čas odmerjen bil in akoravno precej zdatno število deželnih poslancev se ni vdeleževalo delovanja — deloma težavnega delovanja — v deželnemu zboru.

Slavni zbor! Jaz bi si svobodo vzel omeniti, da ste, kar zadeva materijelno blagostanje dežele, tako koristne nasvete stavili in jih tudi sprejeli, da more ljudstvo zadovoljno biti, ker opomniti mi je le ena nadloga, ki je tlačila deželo toliko let, odpravila se je najdenišnica, ki nas je na leto 35.000 gold. stala in porodnišnica sama nam bode gotovo veliko manj stroškov prizadjala. To je zdaten prihranek, ki se potem utegne porabiti za umanjšanja priklad ali pa deloma za druge silne potrebe. Ako se bode ta reč gledé na državno postavu predrugačila, bode mogoče prihraniti tudi silne stroške, ktere zdaj naša dežela plačuje v najdenišnico tržaško. To je en predmet, ktereга omenjam, da se bode pospeševalo blagostanje naše dežele.

Popravili smo, kar zadeva šolske razmere, gledé na plačo učiteljev, kteri imajo odgojevati boljšo nadejo našega naroda — mladino našo in akoravno po naših slabih močeh nismo jim mogli dati toliko, kakor bi želeli bilo, mislim vendar, da bodo z malim zadovoljni, ker pride iz dobrega srca in prepričan sem, da bodo trudili se za to, da razširijo izobraženost ljudstva s tem, ako bodo uk in napredek mladine naše v vsakem obziru pospeševali.

Drugi obzir je bil, delati v zdanji važni dobi za spravo med narodi. V tem obziru obžalujem, da se je

13 poslancev odtegovalo delovanju deželnega zbora letos, ker si mislimo, da mora sprava biti splošna, ki bode objemala vse stanove in vse narode avstrijske. Vendar, slavna gospôda, pričakujmo vsaj, da smo za napredek v vsakem obziru, za svobodo in spravo prinesli to, kar želi izobražen narod in to želi kranjska dežela, ki je in bode vedno zvesto stala do staročastnega prestola.

Slavni zbor! Jaz posebno se Vam zahvalujem za blagohotno podporo pri mojih opravilih, pri vodenji obravnave, ker veste, da sem novinec pri teh opravilih.

Zrekujem pa tudi (obrnen proti deželnemu predsedniku — gegen den Landespräsidenten gewendet) Vam prečastiti gospod deželni predsednik presrčno zahvalo,

ki ste nas blagovoljno podpirali in obljubili še marsiktero podporo prihodnjič pri predlaganju naših sklepov do visoke vlade.

Izvolite, slavna gospôda, da še konečno izrečem slavo našemu presvetlemu cesarju; Njegovo Veličanstvo je vez, ki veže vse narode avstrijske, kterege pa tudi varujejo od vseh napadov že od davnih stoletij vsi narodi, vsi domoljubi! Kličimo toraj združeni Njih Veličanstvu: Živijo! Slava! (Ves zbor vklikne trikrat navdušeno Živijo! in Slava! — Die ganze Versammlung bringt ein begeistertes dreimaliges Živijo! und Slava! aus.)

Jaz končujem toraj današnje zborovanje in zasedanje.

Seja se konča ob 15. minuti čez 7. uro. — Schluß der Sitzung 7 Uhr 15 Minuten.

